

ძროხის სიგნალების ამოცნობა და გაგება

ძროხა მუდამ გვანიშნებს, თუ როგორ გრძნობს თავს. თუმცა, ამ ნიშნების ამოსაცნობად საჭიროა მათზე მუდმივი დაკვირვება. ეს კი, შესაძლებლობას მოგვცემს დროულად ამოვიცნოთ დარღვევები და მათზე სწორი რეაგირება მოვახდინოთ.

ნიდაო

ფერმაში დაბალ გისოსებს ან საკისრე დაბალ მილებს ნიდაოზე დაჟეჟილობის, ნაკაწრებისა და ანთების გამოწვევა შეუძლია.

ყურადღება, თვალები

ჯანმრთელი ძროხა ფხიზელ და ცოცხალ მთაბეჭდილებას ტოვებს, ენერჯიულია და მზინავი ბეჭვი აქვს. თვალები ნათელი და მშრალია; ყურები მოძრაობამია.

ცხვირი

ცხვირი სუფთა და ტენიანი უნდა იყოს.

ცოხნა

ჯანმრთელი ძროხა დღის 30% - 40% ცოხნით არის დაკავებული. ყოველი უკან ამოღებული ლუკმა 55-70-ჯერ უნდა დაიდევს. თუ ეს ციფრი უფრო დაბალია, ნიშნავს, რომ საკვებში ნედლი ბოჭკოს დაბალი შემადგენლობაა და მაღალია, ნედლი ბოჭკო ზედმეტია.

სუნთქვა

ჯანმრთელი ძროხა წუთში 10-დან 30-მდე ღრმა ჩასუნთქვასა და ამოსუნთქვას აკეთებს. გახშირებული სუნთქვა ტკივილზე, სიცხეზე ან სიცხისგან გამოწვეულ სტრესზე მიუთითებს.

ფაშვი

ფაშვი მიგვანიშნებს, თუ როგორ გრძნობს ძროხა თავს. უკნიდან შეხედვისას, ფაშვი (მარცხნივ) ოდნავ გამობერილი უნდა იყოს. ფაშვის სწორად ფუნქციონირების გადამოწმება ასევე შეიძლება, თუ მას მუშტით დავაწვებით (ზემოთ გაზებია, შუაში სიმკვრივე, ქვემოთ სითხე). ფაშვში, ყოველ 5 წუთში 12 ძლიერი კონტრაქცია (შეკუმშვა) უნდა ხორციელდებოდეს. ამის დადგენა შეიძლება მოსმენითაც: ხმა შორიდან მომავალ ჭექა-ქუხილს მიაგავს.

სხეულის კონდიცია

Body Condition Score (BCS) ამის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია და ძროხის კონდიციას ასახავს. იგი გვანახებს, ადეკვატურად იკვებება თუ არა პირუტყვი. შესაძლებელია სიმსუქნის (მაგ. ლაქტაციის ბოლოს) და სიგამხდრის (მაგ. ლაქტაციის დასაწყისი) მიზეზების დადგენა. ფერმერის მიზნებიდან გამომდინარე, პირუტყვის მხოლოდ მაქსიმუმ 10 % შეიძლება იყოს ზედმეტად გამხდარი ან მსუქანი.

ტანის მდგომარეობა

ძროხა, რომელიც მუდამ ზურგს ხრის და სხეულით წინა ფეხებს აწვება, დასუსტებულია ან/და კუჭის ტკივილი აწუხებს.

ტემპერატურა

ტემპერატურა პირველივე საექვო ნიშნის გაჩენისთანავე გავუზომოთ! ნორმალური ტემპერატურა 38-39 გრადუსია. ტემპერატურა სწორ ნაწლავში იზომება. ცივი ყურები ან/და ცივი ზურგი შესაძლოს ჰიპოკალცემიას ან სხვა (განსაკუთრებით კი, ნივთიერებათა ცვლის დარღვევის) დაავადებას ნიშნავდეს.

ფეხები, სახსრები

შესიებული ფეხები ან სახსრები ფერმაში არასათანადო პირობებზე მიუთითებს. ფეხებზე და სახსრებზე თმაგაცენილი და დაზიანებული ადგილები, სავარაუდოდ, სადგომში არასაკმარისი ადგილის, ძირს დასაგები ნამჯის ნაკლებობის ან ჩლიქების პრობლემაზე მიუთითებს.

განავალი

განავლის ანალიზი (სიმკვრივე, საკვების მონელების ხარისხი) საშუალებას გვაძლევს წინა დღის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ვიმსჯელოთ. განავალში არ უნდა შეგვხვდეს დიდი ზომის მოუნელებელი საკვები.

ცური

ცურის მდგომარეობა მოწველის შემდეგ ფასდება. ცურითების მიხედვით შეგვიძლია ვიმსჯელოთ მოწველის ხარისხზე. საუკეთესო ვარიანტში, ცურითები მოწველის შემდეგ რბილია, ხოლო ცურითის თავი უცვლელი. მოლურჯო/მოთეთრო შეფერილობა ან ხაზები ცუდი ხარისხის მოწველაზე მიგვანიშნებს.

ჩლიქები

ჯანმრთელი ძროხა საკვების მიღების დროს ოთხივე ფეხზე მყარად დგას. მოკლე ნაბიჯი, შებარბაცება, „აგეკვება“ (ჩლიქების განმუხტვის მიზნით) პრობლემის არსებობაზე მიგვანიშნებს. მიზეზი მიწაზე, ჩლიქების მოვლაში ან კვებაში უნდა ვეძებოთ.